

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BLOG KULLANIMININ OKUMA BECERİSİNE ETKİSİ*

*Murat Sami TÜRKER, Ayten GENÇ***

Öz: Bu çalışmada, blog kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma becerisine etkisi incelenmiştir. Karma öğrenme modelinin ilkeleri incelenerek sınıf dışı öğrenmeyi gerçekleştirmek amacıyla araştırmacı tarafından özgün bir blog sayfası tasarlanmış, hazırlanan içerik öğrencilere sınıf dışı etkinlik olarak uygulanmıştır.

Çalışma, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B.2 düzeyinde 24 üniversite öğrencisinin katılımıyla yürütülmüştür. Araştırmacı tarafından hazırlanan bir okuma becerisi testi, ön test ve son test olarak uygulanarak blog uygulamasının okuma becerisine etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın bir diğer aşaması olan öğrencilerin blog kullanımına yönelik tutumlarının saptanması amacıyla, çalışma öncesi ve sonrasında blog tutum ölçeği uygulanarak elde edilen veriler nicel yöntemlerle çözümlenmiştir. Bloglara yönelik tutumlar ile okuma başarıları arasındaki ilişki de çalışma kapsamında araştırılmış, bu amaçla blog tutum ölçeği ve okuma becerisi testinden elde edilen veriler karşılaştırılmıştır.

Tasarım tabanlı araştırma modelinin uygulandığı bu çalışma, katılımcılarla iş birliği yapılarak bir öğrenme ortamı tasarlanması ve tasarlanan öğrenme ortamının iyileştirilmesi ilkesine dayanmaktadır. Bu amaçla, uygulama öncesi, uygulama sırası ve uygulama sonrası olmak üzere çalışmanın bütün evrelerinde tasarım tabanlı araştırma ilkelerine bağlı kalınarak uygulama gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin okuma becerisi düzeyleri ve bloglara yönelik tutumlarında uygulama sonunda pozitif yönlü anlamlı bir değişim olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öğrencilerin bloglara yönelik tutumları ile okuma başarıları arasında da orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, Web 2.0 araçları, blog, okuma becerisi, sınıf dışı etkileşim, tasarım tabanlı araştırma, tutum.

* Makalenin Geliş ve Kabul Tarihi: 14.02.2018 - 14.03.2018

Bu çalışma, Murat Sami Türker tarafından Prof. Dr. Ayten Genç danışmanlığında hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Blog Kullanımının Okuma Becerisine Etkisi” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Dr., Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi. muratsturker@gmail.com ORCID: 0000-0002-2037-8508
Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı. dogu@hacettepe.edu.tr ORCID: 0000-0001-6852-9961

The Impact of Blog Usage on Reading Skills in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract: This study analyses the effectiveness of blog use on the reading skills of students which learn Turkish as a foreign language. To promote out of class learning, the researcher –according to the principles of blended learning- created a blog page and implemented the material to the students as an out-of-class teaching activity.

The study was conducted with the participation of 24 university students who are learning Turkish as a foreign language. A reading comprehension test, -prepared by the researcher-, was administered as a pre and post test in order to investigate the impact of the blog experiment on reading skills. As another part of the study, data -obtained from the Blog Attitude Scale and administered before and after the study- were quantitatively analyzed to determine students' attitudes towards blog usage. In addition, the relation between attitude towards the use of blogs and reading proficiency was investigated while the data obtained from the Blog Attitude Scale and the reading comprehension test were compared.

This study that used the design-based research method, is based on collaborating with the participants in order to design a learning environment and improve it. To this end, the principles of design-based research methods were applied before, during and after the implementation process. The results of the study showed that there is a significant difference between the reading skill levels of students and their attitudes towards using blogs before and after the study. Finally it was found that there is a moderate uphill relationship between students' attitudes towards blogs and their reading achievement levels.

Key words: Teaching Turkish to foreigners, Web 2.0 tools, blog, reading skill, out-of-class interaction, design based research, attitudes.

Giriş

Bugün en az iki dili etkin kullanabilmek, günlük yaşamın bir standardı hâline gelmiştir. Ancak diğer dil becerilerinin aksine, zahmetli bir iş olarak algılandığından, “okuma”; dil öğrencileri tarafından ihmal edilen bir beceri olmuştur. Günümüzde teknolojik imkânların artması ile birlikte okumaya gösterilen ilgi giderek daha da azalmış, okumanın yerini bilgiye daha kolay ve hızlı erişim imkânı sunan seyretme ve izleme eylemleri almıştır (Genç, 1995, s. 71). Bu durum, okumaya bağlı algılama becerilerinin gelişmemesine neden olmaktadır. Öğretmenlerin, en önemli dil becerisi olarak kabul edilen okumaya (Day, 1993, s. ix; Grabe ve Stoller, 2001, s. 187; McDonough ve Shaw, 1993, s. 101) olan ilgiyi artırmak için değişen ilgi ve gereksinimleri göz önüne alması, teknolojiyi dâhil ederek okumaya özendirecek yeni yöntemler geliştirmeleri kaçınılmazdır.

Okuma, bugüne kadar çok sayıda araştırmmanın konusu olmuştur. Önceleri edilgin bir beceri olduğu düşünülen okuma, yazılı bir metinde kodlanan harfleri ve

sözcükleri tanımlama eylemi olarak algılanmaktaydı (Wallace, 1996, s. 54). Bu süreçte, okuyucu da yazıyla kodlanan bilgiyi çözümlmek için bekleyen alıcı konumundaydı (McDonough ve Shaw, 1993, ss. 104, 105). Okuma süreciyle ilgili en yaygın görüşlerden biri olan *bilgi aktarım kuramına* göre bir metnin değişmez tek bir anlamı vardır. Okuyucular yazılı metindeki bilgiyi zihinlerine aktarabildikleri ölçüde okuma gerçekleşir. Bu kurama göre iyi okuyucular, metni yazarın düşüncesine sadık kalarak zihinlerine aktarmaktadırlar (Cairney, 1990, s. 15). Bugün ise okuma, okuyucunun metin ile etkileşim hâlinde anlam çıkarma çabasını ifade eden etkin bir süreç olarak kabul edilmektedir. Okuyucu, mevcut birikimi ve genel dünya bilgisiyle metin arasında etkileşim kurabildiği ölçüde anlama gerçekleşir. Bu nedenle, okuyucunun metinden anladığı ile yazarın anlatmak istediği aynı olmayabilir (Wallace, 1996, s. 39). Bu açıdan değerlendirildiğinde, okuma edilgin bir eylem değil okuyucunun metni anlamlandırmak için çabaladığı devimsel ve etkin bir süreçtir (Hedge, 2000, s. 188).

Day (1993, s. ix), yabancı bir dilde akıcı okuyabilmenin avantajlarından bahsederken okumanın öğrenilen bilgileri pekiştirdiğine, kelime öğrenimini ve dil bilgisi yapılarını öğrenmeyi kolaylaştırdığına ve son olarak da hedef kültürü anlamaya yardımcı olduğuna değinir. McDonough ve Shaw (1993, ss. 101, 102) ise okumanın önemini, yabancı dilde kaynakların çoğunun yazılı olmasına ve öğrencilerin dil öğrenme amaçlarından en önemlisinin o dilde okuyabilme olmasıyla açıklar. Aslında okuma, bireyin zihinsel gelişimine katkı sağlar (Güneş, 2016, s. 2); diğerlerinin yaşantılarını aktararak yaşamımızı zenginleştirir; anlama, kavrama ve eleştirel becerilerimizi geliştirir ve sosyal çevreye uyum sağlamamıza yardımcı olur (Özdemir, 1991, ss. 5, 6). Sosyal ve kültürel işlevi nedeniyle toplumsal bir gereksinim olarak görülen okuma (Wallace, 2012, s. 264), bilgiye ulaşmada en temel araç olma özelliğiyle yaşam boyu öğrenmenin kapısını aralamaktadır (Aytan, 2015, s. 2). Bu denli önemli olan okuma becerisini öğrencilere kazandırabilmek ve geliştirebilmek için dört temel ilkedden söz etmek mümkündür (Duffy ve Roehler, 1989, s. 23):

1. Okuma becerisi diğer dil becerileriyle etkileşimli olarak kazandırılmalıdır.
2. Okuma-yazma etkinlikleri, öğrenciler için anlamlı mesajlar içermelidir.
3. Okuma öğretiminde öğrencilerin sürece etkin katılımı sağlanmalıdır.
4. Öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte metin türleri sunulmalıdır.

Etkili okuma öğretimi, ancak öğrencilerin sürece etkin katılımı ile mümkün olabilir. Onları bu sürece dâhil edebilmek için de öncelikle onların okumaya karşı ilgilerini artırmak ve olumlu yaklaşımlarını sağlayabilmek gerekir; çünkü okumaya yönelik olumlu veya olumsuz tutumlar, okuduğunu anlama becerisini doğrudan etkileyebilir (Yıldırım, Doğanay ve Türkoğlu, 2000, s. 59). Okumaya

yönelik olumlu tutuma sahip bireylerin olumsuz tutum gösterenlerden okuduğunu anlama konusunda daha başarılı oldukları ifade edilmektedir (Groff'tan akt. Dökmen, 1994, s. 33; Lipson ve Wixson, 1992, ss. 44, 45; Sallabaş, 2008, s. 143; Tunde-Awe, 2014, s. 212; Yıldırım ve diğerleri, 2000, s. 59; Guthrie ve Wigfield, 2000, ss. 404-405). Okuma başarısı ve okumaya yönelik tutum arasındaki bu ilişki, yabancı dil öğretiminde etkili aktörleri de harekete geçirmiştir.

Türker (2010, s. 17), öğrencilerin okumaya yönelik tutum geliştirmelerinde öğretim ortamının etkili olduğunu, buna karşın geleneksel sınıf ortamlarında ve sınırlandırılmış ders saatlerinde okumaya yönelik olumlu bir tutum geliştirmenin hiç de kolay olmadığını belirtir. Bu sebeple, öğrencilere ideal öğrenme ortamları ve fiziksel öğretim koşullarının yanı sıra sınıf içi sağlıklı iletişim olanağının sunulması oldukça önemlidir (Gambrell'den akt. Rasinski ve Padak, 2000, s. 52). Yabancı dil öğrenenler öğrendikleri dili genellikle sadece sınıfta kullanma olanağına sahiptirler ve ancak öğrenilen dilin gerçekten sınıf ortamı dışında da kullanılmasıyla birlikte son yıllarda bu gereksinime yönelik farklı model, yöntem ve uygulama arayışına girilmiştir. Fakat yine de okuma alışkanlığının ana dildeki alışkanlıkla paralel gittiğini söylemek gerekir. Ana dilinde düzenli okuma alışkanlığına sahip olan bireylerin yabancı dilde de okuma alışkanlığı geliştirmeleri zor olmamaktadır. Bu doğrultuda örneğin, okunulacak kitaplar konusunda öğrencileri yönlendirmek, okuma tekniklerini öğretmek, okumanın önemini anlatarak öğrencileri güdülemek ve onları kütüphanelere yönlendirmek gibi önemli görevler öğretmenlere düşmektedir (Genç, 1995, s. 74). Öğretmenlerin üstlenmesi gereken bir diğer sorumluluk ise öğrencilerin ana dilde sahip oldukları okuma olanaklarını yabancı dilde de sağlamak olmalıdır. Sınıf içi imkânların kısıtlı olduğu düşünüldüğünde öğrenmeyi sınıf dışına taşımak bu noktada önem arz etmektedir. Bu sebeple öğretmenler, okulda kazanılan becerileri okul dışı ortamlarda uygulayabilmeleri konusunda öğrencileri yönlendirmelidirler (Genç, 2001, ss. 89, 90).

Sınırların giderek ortadan kalktığı günümüz dünyasında yabancı dil bilmek birçok insan için mutlak bir gereksinim hâlini almıştır. Sınıfta öğrenilenlerin sınıfta uygulandığı geçmiş öğrenme deneyimlerinin aksine, bugün öğrenilenleri günlük yaşama uyarlama ve sınıf dışı öğrenme, standart bir gereksinim hâlini almıştır. Eğitim alanındaki gereksinimlerin hem kaynağı hem de karşılanması günümüzde baş döndüren bir hızla gelişen teknolojiyle açıklanabilir. Özellikle Genel Ağ'ın (İnternet) yaygınlaşmasıyla yeni öğretim yöntemlerinin ve programların geliştirilmesi gereksinimi doğmuş, eğitimciler arasında “yaşam boyu öğrenme, bireysel farklılıkları dikkate alma, öğrenmeyi öğrenme, hedef dilde iletişim kurabilme, bilgiye ulaşma ve paylaşma, teknolojiyi etkin kullanma, iş birlikli ve etkileşimli öğrenme” gibi kavramlar tartışılır olmuştur (Türker, 2018, s. 5).

Modern eğitim anlayışında benimsenen bu ilkelerin yabancı dil öğrenme sürecindeki önemi göz ardı edilemez. Ne var ki, eğitim-öğretim kurum ve kuruluşlarındaki yabancı dil öğretiminin “dijital yerliler” denilen günümüz öğrencilerinin gereksinimlerini karşılamada yeterli olmadığı da açıkça görülmektedir. Teknolojiyi kullanma konusunda son derece yetenekli ve istekli olan dijital yerlilerin teknolojik ilgi ve eğilimine uygun bir öğrenme ortamı tasarlamak, eğitimciler ve program geliştirenlerin ortak araştırma konusudur. Eğitim alanında yaşanan bu “güncellenme” sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemi büyüktür. Bireysel farklılıklar gözetilerek hazırlanan ve çoklu ortamlarla zenginleştirilmiş öğretim malzemeleri ile öğrencilere daha eğlenceli ve kalıcı bir öğrenme deneyimi sunmak beraberinde başarıyı da artıracaktır.

Sınıf içi etkileşim kadar sınıf dışı etkileşimin de önemsendiği modern eğitim anlayışında söz konusu gereksinimi karşılayabilecek en etkili araçlardan biri, mevcut teknolojik olanaklar da dikkate alındığında “ağ günlükleri” olarak da bilinen “blog”lardır. Bloglar, son yıllarda Genel Ağ’ın (İnternet) yaygınlaşması ve mobil cihazlarda kullanılabilir duruma gelmesiyle, yabancı dil öğretiminde sağladığı yararlar açısından ilgi çeker duruma gelmiştir. Blog, *web* ve *log* sözcüklerinin birlikte kullanılması sonucu ortaya çıkan (Baron, 2008, s. 20; Sharma ve Barrett, 2007, s. 19; Solomon ve Schrum, 2010, s. 17; Yüksel, 2014, s. 21), kullanıcıların bir konu hakkındaki fikirlerini diğer insanların okumaları için paylaştıkları sosyal bir platformdur (Richardson, 2010, ss. 17, 18). Bloglar; kullanıcılara resim, müzik ve video gibi çoklu ortam nesneleriyle yazılarını zenginleştirme olanağı da tanır (Nicolaou ve Constantinou, 2014, s. 95). Öğrencilere sağladığı etkileşimli öğrenme ortamları, yansıtıcı düşünme, bilgi işleme ve paylaşma, akran geri bildirim gibi iş birlikli etkinlikler blogların eğitimde kullanılmasının öğrencilere sağladığı yararlardan bazılarıdır (Richardson, 2010, ss. 39, 40). Eğitimciler açısından değerlendirildiğinde, blogların aşağıda verildiği gibi çok sayıda avantajından söz etmek mümkündür (Sharma ve Barrett, 2007, ss. 120-122):

- Öğrencilerin hazırlık yapabilmeleri amacıyla blog sayfalarında ders öncesi konuyla ilgili etkinlikler paylaşılabilir.
- Çoklu ortam nesnelerini ekleyebilme özelliği, dil öğrenmeyi kolaylaştırır. Dersle ilgili kayıtlar blog sitesinde yayımlanarak öğrencilerin diledikleri zaman konuları tekrar etmeleri sağlanır.
- Sınıfta bütün öğrencilere bireysel dönüt verme fırsatı bulamayan öğretmenler bloglar üzerinden ayrıntılı bir dönüt sayfası paylaşabilir veya öğrencilerin bloglar üzerinden yaptıkları yorumlara geri bildirimde bulunabilirler.
- Blogların öğretmenin paylaşımlarını takip etme sorumluluğunu öğrencilere bırakması, öğrenen özerkliğini artırmaya önemli katkı sağlar. Ayrıca gönderilere yorum yapabilme

özelliğiyle, belirlenen bir konuyla ilgili öğrencilerin birbirleriyle veya öğretmenle ders saatleri dışında iletişim kurmalarının yolu açılmış olur.

- Ders saatleri dışında öğrenmeyi pekiştirebilmek amacıyla etkinlikler hazırlanarak blog sayfalarında paylaşılabilir. Hazırlanan etkinliklerle birlikte Genel Ağ bağlantı adresleri de paylaşılarak dilin özgün kullanım örnekleriyle öğrenme zenginleştirilebilir.
- Yapılan bütün paylaşımları kayıt altında tutma özelliğiyle bloglar, öğrencilerin dil gelişimleri hakkında öğretmenlere ve istenildiğinde velilere bilgi verir.

Yabancı dil öğretiminde bloglara olan ilginin giderek artması *Blog Destekli Dil Öğrenimi* kavramının doğmasına neden olmuştur (Ward, 2004, s. 1). Alan yazın incelendiğinde, blogların yabancı dil öğretiminde kullanımı ile ilgili yürütülmüş ya hâlen devam etmekte olan farklı çalışmalara rastlamak mümkündür (Hsu, C. L. ve Lin, J. C. C., 2008; Kocaoğlu, 2015; Demirel, 2010; Uysal, 2012; Bener, 2015; Güttler, 2011). Çoğunlukla blogların yazma becerisine etkisini araştıran çalışmalar bulunmakla birlikte (Al-Qallaf ve Al-Mutairi, 2016; Çiftçi, 2009; Kazancı, 2012; Koçoğlu, 2009; Noytim, 2010; Özdemir, 2015; Yavuz ve Tok, 2014) öğrenci motivasyonu ve yansıtıcı düşünme becerilerine etkisi üzerine yapılan çalışmalar da alan yazında mevcuttur (Çakıroğlu, 2013; Çiğdem, 2012; Korkmazgil, 2009). Ancak, okuma becerisi bağlamında blog etkisini araştıran çalışmalar oldukça sınırlıdır. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında ise bu konuyla ilgili şu ana kadar yapılmış geniş çaplı bir araştırma bulunmamaktadır. Bu çalışmada, blogların yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma becerileri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu bağlamda, öncelikle blog tabanlı öğretim malzemeleri tasarlanmış ve uygulama sürecinin ardından tasarlanan içeriğin okuma becerisine katkısı değerlendirilmiştir.

1. Amaç

Modern eğitim anlayışının ilkeleri esas alınarak bir yabancı dil öğrenme ortamı tasarlanmak istenildiğinde teknolojinin ve Genel Ağ'ın olanaklarından yararlanılmaması günümüz şartlarında düşünülemez. Yabancı dil öğrenmenin en temel gereksinimlerinden olan ve öğrencilerin sınıf ortamında uyguladığı etkileşimli ve iş birlikli öğrenme, iletişimsel görevler yerine getirme, akran geri bildirim sağlama gibi etkinlikleri sınıf dışına taşıyabilmek, önceden belirlenmiş bir sınıf içi müfredat programı ve bir ders kitabının takip edildiği geleneksel yöntemlerle pek mümkün görünmemektedir. Bu çalışma kapsamında, söz konusu gereksinimi karşılamak amacıyla Türkçenin yabancılar öğretiminde bir ders dışı öğrenme ortamı olarak tasarlanmış blogların okuma becerisine etkisi ve katkısı araştırılmıştır. Çalışma kapsamında ayrıca, öğrencilerin bloglara yönelik tutumları ve bu tutumların okuduğunu anlama başarısı üzerindeki etkisi de incelenmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda B2 düzeyinde Türkçe öğrenen yabancılara okuma becerisi kazandırmaya yönelik güncel, ilgi çekici ve etkililiği denenmiş bir öğretim malzemesi tasarlanması söz konusudur.

Bu araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrenci ilgi ve gereksinimlerine göre içeriği belirlenmiş blogların öğrencilerin okuma becerisini geliştirmede etkisi nedir?
2. Öğrencilerin eğitim amaçlı blog kullanımına yönelik tutumları nelerdir?
 - a. Öğrencilerin medya kullanım alışkanlıkları nelerdir?
 - b. Eğitim amaçlı blog kullanımının öğrencilerin bloglara yönelik tutumları üzerindeki etkisi nedir?
 - c. Öğrencilerin blog kullanımına yönelik davranışları nelerdir?
3. Öğrencilerin bloglara yönelik tutumları ile başarıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Araştırmacı tarafından özgün olarak hazırlanan blog tabanlı öğrenme ortamı, tasarım tabanlı araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Tasarım tabanlı araştırmalar, eğitimde mevcut kuramları uyarlamak yerine, araştırmacıların katılımcılarla iş birliği içerisinde çalışarak yeni kuramlar ürettikleri ve bu kuramları uygulayarak tasarımlarını geliştirdikleri bir araştırma yöntemidir (Collins, Joseph, ve Bielaczyc, 2004, s. 18; Wang ve Hannafin, 2005, ss. 5, 6; Sandoval ve Bell, 2004, s. 200). Bu tip araştırmalarda tasarlama, araştırma ve uygulama süreçleri eş zamanlı olarak yürütülür (Wang ve Hannafin, 2005, s. 5).

Bu çalışmanın uygulama öncesi, uygulama sırası ve uygulama sonrası olmak üzere bütün aşamalarında tasarım tabanlı araştırma yönteminin ilkeleri esas alınmıştır. Özgün ve güncel içeriğe sahip olması bakımından gazete haber metinlerinin öğretim malzemesi olarak kullanıldığı çalışmanın uygulama öncesi sürecinde, öğrencilere medya kullanım alışkanlıkları sorulmuştur. Bu görüşler doğrultusunda blogda yayımlanan haber metinlerinin uzunluğu, etkinliklerin blogda paylaşım saati, blog teması ve haberin sunum biçimine yönelik tercihler yapılmıştır. Uygulama sürecinde, haftalık blog etkinliklerinin ardından bir tasarım geliştirme anketi uygulanarak etkinliklerin içeriği, düzeye uygunluğu ve sayfanın görünümü ile ilgili öğrencilerden geri bildirim alınmıştır. Bu sayede, özgün olarak tasarlanan blog tabanlı öğretim malzemeleri haftalık her uygulamanın ardından gözden geçirilerek bir sonraki etkinliğin uygulama biçimine karar verilmiştir. Uygulama sonrası süreçte uygulanan bir anketle öğrencilerin blog etkinliklerine katılım yöntemleri ile ilgili davranışları incelenmiş ve elde edilen bütün bu veriler bağlamında blog içeriği ve uygulama

yöntemi geliştirilerek B2 düzeyinin öğrenme çıktılarına uygun, ilgi çekici ve uygulanabilirliği denenmiş bir öğrenme ortamı tasarlanmıştır.

Çalışmanın nicel verileri ise araştırmacının hazırladığı bir okuma becerisi testi ile bloglara yönelik tutumların ölçüldüğü blog tutum ölçeklerinden elde edilmiştir. Bağımsız bir değişken olan blog uygulamasının bağımlı bir değişken olan okuma becerisine etkisinin araştırıldığı bu çalışma, yapısı gereği yarı deneysel bir çalışmadır.

2.1. Çalışma Grubu

Çalışmanın katılımcılarını, OGÜ TÖMER¹'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve 2016-2017 akademik yılı bahar döneminde B2 düzeyine devam eden 24 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Türkiye'ye 17 farklı ülkeden lisans veya lisansüstü eğitimi almak üzere gelen katılımcılar kurumun yöneticisi tarafından seçkisiz atama yöntemiyle belirlenmiştir². Çalışma grubunun B2 düzeyindeki öğrencilerden seçilmesinin temel nedeni, blog uygulamasının bir ders dışı öğrenme ortamı olarak tasarlanmış olması nedeniyle dizüstü bilgisayar, tablet bilgisayar ve akıllı telefon gibi mobil cihazlar kullanarak zaman ve mekân sınırı olmaksızın uygulama sürecine katılmaları konusunda öğrencilerin teşvik edilmeleridir. Ayrıca, etkinlikler farklı başvuru kaynakları kullanmadan tamamlanacak şekilde hazırlandığı için B2 düzeyinde Türkçe yeterliğe sahip öğrenciler çalışma için tercih edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Tasarım tabanlı araştırma yönteminin uygulandığı bu çalışmada öncelikli olarak araştırmacı tarafından özgün bir blog sitesi tasarlanmıştır. Blogların okuma becerisine etkisini araştırmak amacıyla B2 düzeyi kazanımlarına göre bir okuma becerisi testi hazırlanmış ve öğrencilerin bloglara yönelik tutumlarını belirleyebilmek için blog tutum ölçeği uygulanmıştır³. Okuma becerisi testi ve blog tutum ölçeğinden elde edilen veriler SPSS 22.0 yazılım programı kullanılarak çözümlenmiştir.

2.2.1. Blog Tasarımı

Bir ders dışı öğrenme ortamı olarak araştırmacının özgün olarak tasarladığı blog için kullanıcılara sağladığı kullanım kolaylığı, zengin tema desteği, geniş depolama alanı ve mobil cihazlara uyumluluğu gibi avantajlar nedeniyle en yaygın kullanılan blog servis sağlayıcılarından *Wordpress* altyapısı tercih edilmiştir. Tasarım tabanlı araştırma yönteminin uygulandığı bu çalışmada,

¹ Osmangazi Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

² Çalışmanın TÖMER'de uygulanabilmesi için Osmangazi Üniversitesi Rektörlüğünden 23.05.2017 tarihinde gerekli izinler alınmıştır.

³ Çalışmada kullanılacak veri toplama araçları için gerekli olan Etik Kurul izni Hacettepe Üniversitesinden 06.04.2017 tarihinde alınmıştır.

katılımcıların görüşleri tasarıma yön vermiştir. Çalışma öncesi uygulanan anketten öğrencilerin çoğunlukla akıllı telefonlarını kullanarak haberleri Genel Ağ üzerinden takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar bağlamında, blog teması olarak kolay kullanım özellikleri ve akıllı telefonlara uyumluluğu nedeniyle *Twenty Fourteen* tercih edilmiştir. Çalışma, bir ders dışı uygulama olarak tasarlandığı için blogda yapılan bütün paylaşımlar öğrencilere kısa mesaj ve e-posta yoluyla bildirilerek öğrencilerin yapılan paylaşımlardan anında haberdar olmaları sağlanmıştır. Haberlerin sunum biçimi, öğrencilerin tercihleri dikkate alınarak belirlenmiş; bu doğrultuda yazılı metinlere eklenen ses, resim ve video gibi öğelerle görsel ve işitsel algının da harekete geçirilmesi sağlanmıştır.

Blog etkinlikleri, standart bir blog sayfasında olduğu gibi paylaşım tarihine göre ana sayfada kronolojik sırayla yayımlanmamıştır. Bir ders dışı etkinlik olarak tasarlanan bu çalışmada, düzenli ve kendi kendine öğrenmeyi kolaylaştırmak üzere blog paylaşımları sekiz başlık altında verilmiştir. Blog ana sayfası Resim 1’de gösterilmiştir.

Resim 1. Blog Sitesi Ana Ekran Görüntüsü

Konu Anlatımı bölümünde, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde (AOÖÇ) yer alan B2 düzeyi okuma becerisi kazanımları kaynak alınarak belirlenen altı adet okuma stratejisinin öğretimi gerçekleştirilmiştir. Konu anlatımları kısa ve anlaşılır bir dille, “Ne?”, “Niçin?”, “Ne zaman?” ve “Nasıl?” sorularına yanıt verecek şekilde hazırlanmıştır. *Yüzeysel Okuma*, *Seçici Okuma*, *Detaylı Okuma*, *Kaynak Gösterme*, *Bağlamsal Çıkarım* ve *Sonuç Çıkarma* blogda öğretimi yapılan okuma stratejileridir.

Dersler sayfasında, öğretimi yapılan okuma stratejileriyle ilgili hazırlanmış okuma etkinlikleri gazete haber metinleri üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada kullanılan haber metinleri, Türkiye’de satış rakamları en yüksek gazetelerin Genel Ağ sitelerinden seçilerek B2 düzeyine uyarlanmıştır. Tarih, kültür, sanat, bilim ve teknoloji alanlarından seçilen haber metnininin hedef kazanımlara ve düzeye uygunluğunun belirlenebilmesi amacıyla Osmangazi Üniversitesi TÖMER ve Anadolu Üniversitesi TÖMER’de yabancılara Türkçe öğreten dört okutmanın görüşleri alınmış, ayrıca metinler B2 düzeyinden 10 öğrenciye okutularak anlaşılması güç yapılar ve ifadeler tekrar gözden geçirilmiştir (bk. Resim 2).

The screenshot shows a website interface with a dark theme. At the top, there is a navigation bar with the site name 'NEREDYSEM TÜRKÇE ORADA' and several menu items: 'BLOG', 'KONU ANLATIMI', 'DERSLER', 'BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?', 'SESİ KÜTÜPHANE', 'SÖZLÜKLER', 'MAĞAZA', and 'DÜYÜRLER'. Below the navigation bar, there is a quote: "Ödün tanıyan olanlar, hiç kolay kıldım. Sevdim, sevdiğim, Dünya kimseyi kıldım." To the left of the main content area, there is a calendar for 'HAZİRAN 2017' showing the days of the week and dates. Below the calendar, there is a section for 'ETİKETLER' with the text 'Yaklaşan etkinlik yok'. The main content area features a large article titled 'ÖLÜMLE BURUN BURUNA YAŞAMLAR' dated '21 HAZİRAN 2017'. The article includes a colorful abstract image and a short text snippet: 'Tehlikeli sahnelerin baş aktörü **onlar**. Yüksek binalardan atlamak, otomobille defalarca takla atmak, hatta alevlerin içine dalmak. **Hepsi** en heyecanlı sahnelerde oyuncuların yerine geçen dublörlerin içinin bir parçası. Ama ne başrol oyuncusu kadar para alıyorlar ne de **onlar** kadar tanınıyorlar. **Onlar** gizli kahramanlar; çünkü yüreği ağza getiren

Resim 2. “Dersler” Sayfası Örnek Ekran Görüntüsü

Bu bölümde ayrıca, metinlerde geçen terimlerle ilgili sözlükçe, öğrencilerin kendi aralarında etkileşimine olanak sağlayan tartışma alanı ve haberin konusuyla ilgili ek bağlantı adresleri bulunmaktadır. Haftalık uygulamalarla ilgili tasarım geliştirme anketi de bu bölümün sonunda yer almaktadır.

“Bunları Biliyor musunuz?” sayfası ilave okuma etkinliği yapmak isteyenler için eğitim, spor, sağlık, astronomi, tarih, sanat, kültür, bilim ve teknoloji alanlarından seçilen haber metinlerinden oluşmaktadır (bk. Resim 3).

Resim 3. “Bunları Biliyor musunuz?” Sayfası Örnek Ekran Görüntüsü

Sesli Kütüphane bölümünde ise, uzun süreli okumayı teşvik edebilmek ve okumayı eğlenceli hâle getirebilmek amacıyla ünlü Türk edebiyatçı ve tiyatrocuları tarafından seslendirilen kısa öyküler yer almaktadır. Öykülerin belirlenmesinde dikkate alınan iki ölçütten biri öykü uzunluğu, diğeri ise içerdiği sözcük ve dil bilgisi yapıları bakımından öykülerin B2 düzeyine uygunluğudur. Uygulamanın bir ders dışı etkinlik olarak tasarlanması nedeniyle, öğrencilerin kısa sürelerde dinleyebilecekleri, uzunlukları yaklaşık 12-16 dakika civarında olan öyküler tercih edilmiştir. Öykülere ait yazı ve ses dosyaları bilgisayar ve mobil cihazlarda okunabilir ve dinlenebilir şekilde düzenlenmiştir. Böylelikle öğrencilere, bilgisayarları ya da mobil cihazları üzerinden öyküleri okurken aynı zamanda dinleme olanağı da verilmiştir (bk. Resim 6).

Sözlükler sayfası, öğrencilerin gereksinim duyduklarında başvurabilecekleri, 12 dilde Türkçe çeviri yapabilen çevrimiçi sözlük sitelerine ait bağlantı adreslerinden oluşmaktadır. *Mağaza* bölümünde ise, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış bilgisayar ve akıllı telefon uygulamalarına yer verilmiştir. Resimli kelime oyunları, Türkçe bilgi yarışmaları, dinleme ve yazma alıştırmaları, telaffuz çalışmaları, diyalog tamamlama ve çeviri yapma gibi çeşitli türden etkinliklerin yer aldığı uygulamaların tamamı Android ve iOS işletim sistemleriyle uyumlu ve ücretsiz kullanım özelliğine sahip uygulamalardır. Öğrencilerin bu bölümde önerilen uygulamaları bilgisayar veya akıllı telefonlarına yükleyerek veya çevrim içi olarak herhangi bir ücret ödemedi kullanabilmeleri sağlanmıştır.

Tasarlanan blog sitesinin teknik açıdan uygunluğunun değerlendirilebilmesi amacıyla, *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri* alanında uzman iki akademisyenin

de görüşleri alınmıştır. Alınan geri bildirimler doğrultusunda tema seçimi, sayfa düzeni ve eklenti ayarları ile ilgili gerekli düzenlemeler tamamlanmıştır. İçeriğin uygunluğunun değerlendirilebilmesi için ise Osmangazi Üniversitesi TÖMER’de görev yapan iki Türkçe okutmanına danışılmıştır. İçerikle ilgili uzman değerlendirmesinin ardından blog sitesi uygulamaya hazır hâle getirilmiştir.

2.2.2. Ön Test/Son Test

Uygulanan blog etkinliklerinin okuma becerisine etkisini araştırabilmek amacıyla araştırmacı tarafından özgün olarak bir okuduğunu anlama testi geliştirilmiştir. Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde belirtilen B2 düzeyi okuma becerisi kazanımları kaynak alınarak hazırlanan testte yüzeysel okuma, seçici okuma, detaylı okuma, kaynak gösterme, bağlamsal çıkarım ve sonuç çıkarma stratejilerini kullanmaya yönelik hazırlanan 25 adet soru yer almaktadır. Hazırlanan testin hedef kazanımlara ve düzeye uygunluğunun belirlenebilmesi amacıyla yabancılara Türkçe öğretimi alanında uzman iki akademisyen, ölçme değerlendirme ve istatistik alanından iki uzman ve yabancılara Türkçe öğreten dört okutmanın görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri neticesinde bazı soruların soru kökü veya seçenekleriyle ilgili değişiklikler yapılmıştır.

25 soruluk testin denenmesi ve soruların anlaşılabilirliğinin ölçülmesi amacıyla, Çukurova Üniversitesi TÖMER, Osmangazi Üniversitesi TÖMER ve Hacettepe Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören B2 düzeyinden 84 öğrenciyle bir pilot uygulama yapılmıştır. Elde edilen veriler ile testin geçerlilik, güvenilirlik ve madde analizleri yapılmış ve testte yer alan maddelerin ayırt etme gücünün yüksek olduğu ve testte kullanılabileceği belirlenmiştir. Testin güvenilirliği KR-20 formülü ile hesaplanmış, en az 0,70 olması beklenen güvenilirlik katsayısının (Şencan, 2005, s. 58) 0.83 olduğu, diğer bir ifadeyle testin yüksek oranda güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

2.2.3. Okuduğunu Anlama Testleri

Blogda öğretimi yapılan her bir okuma stratejisinin ardından *Dersler* sayfasında bir haber metni yayımlanmış ve paylaşılan haberle ilgili okuduğunu anlama testleri hazırlanmıştır. Okuduğunu anlama testlerinde soru sayılarında bir eşitlik aranmamış, öğretimi yapılan okuma stratejisine göre açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorular, doğru/yanlış soruları ve eşleştirme soruları arasından tercihler yapılmıştır. Testler, tablet bilgisayarlar ve akıllı telefonlar gibi mobil cihazlar üzerinden ortalama 15 dakikada tamamlanabilecek kısa sınavlar şeklinde tasarlanmıştır. Böylece, öğrencilerin diledikleri yerden testi cevaplayabilmeleri sağlanmıştır.

2.2.4. Anketler

Öğrencilerin bloglara yönelik tutumlarının belirlenebilmesi amacıyla, çalışma öncesi ve çalışma sonunda uygulanmak üzere anketler hazırlanmıştır. Çalışma öncesi uygulanan ve üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünde katılımcılara kişisel bilgilerine yönelik sorular yöneltilmiş, ikinci bölümde uygulama içeriği ve yöntemini belirleyebilmek amacıyla medya kullanım alışkanlıkları tespit edilmiştir. Anketin son bölümünde ise Shamsavar, Tan ve Aryoudaust (2010) tarafından geliştirilen *Blog Tutum Ölçeği* ile katılımcıların bloglara yönelik tutumları araştırılmıştır. Çalışma sonunda uygulanan ve iki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde, katılımcıların blog kullanımına yönelik davranışlarını incelemek üzere araştırmacı tarafından Likert tipi ve çoktan seçmeli sorular hazırlanmıştır. İkinci bölümde ise çalışma öncesi uygulanan ankette yer alan blog tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından güvenilirlik analizi yapılan ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0,796$ olarak hesaplanmış, buna göre ölçeğin oldukça güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Blog tutum ölçeği, ölçek çeviri yöntemlerinden *geleneksel yaklaşım* uygulanarak özgün dili olan İngilizceden Türkçeye çevrildikten sonra B2 düzeyinde öğrenim gören 10 öğrenciyle bir pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmada, öğrencilerin anlamakta güçlük çektikleri ifadeler tespit edilmiş ve yabancılara Türkçe öğreten iki öğretmenin görüşleri doğrultusunda anlaşılması güç ifadeler gözden geçirilerek ölçek uygulamaya hazır hâle getirilmiştir.

2.2.5. Tasarım Geliştirme Soruları

Tasarım tabanlı araştırma yönteminin uygulandığı bu çalışmanın uygulama öncesi, uygulama sırası ve uygulama sonrası aşamalarında katılımcıların görüşleri alınarak blog içeriği ve uygulama yöntemi tasarlanmıştır. Çalışma öncesi uygulanan anketle öğrencilerin haber okuma alışkanlıkları ve tercih ettikleri haber türleri sorularak belirlenmiştir. Uygulama süresince her hafta blog üzerinden bir *Tasarım Geliştirme Anketi* uygulanarak yapılan etkinliklerle ilgili öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Çalışma sonunda da bir anket uygulanarak öğrencilerin blog kullanım yöntemleri tespit edilmiştir. Alınan bütün geri bildirimler doğrultusunda blog içeriği gözden geçirilerek öğrenci ilgi ve gereksinimlerine göre yeniden tasarlanmıştır.

2.3. Uygulama Süreci

Uygulama öncesinde, blog tutum ölçeği ile okuma becerisi testi ön test olarak uygulanarak öğrencilerin başlangıçtaki okuma becerisi düzeyleri ile bloglara yönelik tutumları hakkında veriler toplanmıştır. Uygulama sürecinde, haftanın ilk günü öğretimi yapılacak okuma stratejisi ile ilgili açıklamalar *Konu Anlatımı* sayfasında yayımlanmıştır. İki günlük aranın ardından, ilgili okuma stratejisini uygulamaya yönelik hazırlanmış bir haber metni ve metinle ilgili hazırlanan etkinlikler, haberin konusuyla ilgili Genel Ağ bağlantı adresleri, ders dışı

etkileşimi artırmak amacıyla konuyla ilgili tartışma bölümü ve tasarım geliştirme anketi *Dersler* sayfasında paylaşılmıştır. Fazladan okuma etkinliği yapmak isteyenler için haftanın beşinci ve altıncı günü *Bunları biliyor musunuz?* bölümünde öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte haber metinleri, *Sesli Kütüphane* bölümünde ise Türk edebiyatından kısa öykülere ait metin ve ses dosyaları paylaşılmıştır. Altı haftalık uygulama sonunda öğrencilerde gözlemlenecek olası kazanımları tespit amacıyla da, hazırlanan okuma becerisi testi ve blog tutum ölçeği tekrar uygulanarak son test verileri elde edilmiştir. Altı haftalık uygulama süreci Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Altı Haftalık Uygulama Süreci

Grup	Ön testler	Uygulama	Son testler
		Sınıf içi mevcut müfredat takibi	
		+	
OGÜ TÖMER B2 Düzevi	Okuma becerisi testi + Blog tutum ölçeği	Sınıf dışı blog uygulaması x 6 hafta <ul style="list-style-type: none"> • Okuma stratejileri konu anlatımı • Gazete haber metinleri • Metinlerle ilgili okuduğunu anlama soruları • Yorum bölümü • Konuyla ilgili bağlantı adresleri • Tasarım geliştirme anketi 	Okuma becerisi testi + Blog tutum ölçeği

Uygulama öncesi ve sonrasında öğrencilere uygulanan blog tutum ölçeklerinden elde edilen veriler ile okuma becerisi ön test-son test sonuçlarından elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) yazılım programı kullanılarak analiz edilmiştir.

3. Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere yönelik tasarlanan blog temelli öğretim malzemelerinin okuma becerisine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, ön test ve son testleri değerlendirme sürecinde güvenilirliği sağlamak üzere ikinci bir değerlendirici tarafından testler bağımsız olarak tekrar değerlendirilmiştir. 20 çoktan seçmeli, 5 açık uçlu sorudan oluşan testin bağımsız değerlendiriciler arasındaki değerleyici güvencibilirliği değerinin ön test için $r = 0,97$, son test için $r = 0,98$ olduğu saptanmıştır. Değerlendirme sürecinin ardından, ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırabilmek için, öncelikle *Normal Dağılım Testi* uygulanarak verilerin normal dağılıp dağılmadığı belirlenmiştir. Normal dağıldığı belirlenen veriler parametrik istatistik yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Her iki testin sonuçları “İlişkili Örnekler için T-testi” (Paired Samples T-test) uygulanarak karşılaştırılmış ve testler arasında anlamlı bir fark olup olmadığı hesaplanmıştır (bk. Tablo 2).

Tablo 2. Okuma Becerisi Ön Test-Son Testi İlişkili Örnekler İçin T-Testi Sonuçları

	\bar{X}	N	Ss	<i>p (iki yönlü)</i>
Okuma Becerisi Ön Test	46,83	24	14,565	
Okuma Becerisi Son Test	79,67	24	12,310	
Okuma Becerisi Ön test – Son test	-32,833	24	17,173	0,000

Sonuçların verildiği Tablo 2 değerlendirildiğinde, ön ve son test sonuçları arasında $p < 0.001$. düzeyinde anlamlı bir farkın bulunduğu ve son testten alınan puanların ön testten alınan puanlara göre oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, bir ders dışı öğrenme ortamı olarak tasarlanan blog uygulamasının yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma becerisi düzeyini geliştirmede olumlu etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Testlerden elde edilen verilerle ilgili göze çarpan bir diğer sonuç, ön test ve son testte boş bırakılan soru sayıları arasındaki ciddi farktır. Ön testte cevaplanmayan toplam soru sayısı 132 iken, son testte boş bırakılan toplam soru sayısı sadece 8'dir. Bu durum da öğrencilerin cevaplama süresi 25 dakika olarak belirlenen testin süresini, okuma hızlarındaki artışa bağlı olarak son testte daha etkin kullandıklarını göstermektedir.

Çalışmanın bir diğer boyutu, öğrencilerin blog kullanımına yönelik tutumlarının araştırılmasıdır. Öğrencilerin bloglara yönelik mevcut tutumlarının belirlenebilmesi amacıyla uygulama öncesinde ve öğrencilerin tutumlarında meydana gelebilecek olası değişikliklerin saptanabilmesi amacıyla uygulama sonunda blog tutum ölçeği uygulanmıştır.

Tasarım tabanlı araştırma yönteminin uygulandığı çalışmada blog içeriği ve uygulama yöntemini belirleyebilmek amacıyla öğrencilerin medya kullanım alışkanlıklarının sorulduğu beş maddelik bir bölüm uygulama öncesi ölçeğe eklenmiştir. Bu bölümden elde edilen veriler, öğrencilerin %70,8 oranında büyük çoğunluğunun haber okumak için günde en fazla 30 dakika ayırdığını ve %64,5'inin bu süreyi daha çok günün akşam saatlerinde kullandıklarını göstermiştir. Haber takip kaynaklarının da araştırıldığı bölümde, öğrencilerin %60,6'sının haberleri mobil cihazlar kullanarak Genel Ağ üzerinden takip ettiği, mobil cihazlar arasında da %73,3 oranında akıllı telefonların kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin %64,1'i, sunum biçimi olarak sadece yazılı haber metinlerini değil ses, resim ve videolar eklenmiş görsel-işitsel destekli medyayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Blog tutum ölçeğinden elde edilen verilerin çözümlenmesine geçmeden önce verilerin normal dağılıp dağılmadığı test edilmiş, normal dağılım gösterdiği tespit edilen veriler için “İlişkili Örnekler için T-testi” (Paired Samples T-test) kullanılarak öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası bloglara yönelik tutumlarında anlamlı bir değişim olup olmadığı araştırılmıştır. Tutumların kaygı, istek ve özyeterlik algısı olarak üç boyutta ele alındığı ölçeğe ilişkin veriler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Blog Tutum Ölçeği (İlk-Son) İlişkili Örnekler İçin T-Testi Sonuçları

	\bar{X}	Ss	$S\bar{x}$	t	Sd	p (iki yönlü)
Kaygı_1 - Kaygı_2	1,11806	0,52124	0,10640	10,508	23	0,000
İstek_1 - İstek_2	1,17708	0,70895	0,14471	-8,134	23	0,000
Özyeterlik_1 - Özyeterlik_2	1,28333	0,62670	0,12792	10,032	23	0,000
BTÖ_1 - BTÖ_2	1,19282	0,51877	0,10589	11,264	23	0,000

Tablo 3’teki veriler değerlendirildiğinde, öğrencilerin bloglara yönelik tutumları ile ilgili uygulama sonunda olumlu yönde anlamlı bir değişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0,001$). Bu sonuçlar, öğrencilerin bloglara yönelik kaygı düzeylerinin uygulama sonunda azaldığını, blogla öğrenmeye yönelik isteklerinin ve özyeterlik algılarının artış gösterdiğini ortaya koymuştur.

Öğrencilerin blog uygulama sürecine katılım yöntemlerinin araştırıldığı, çalışma sonunda uygulanan ölçeğe eklenen 12 maddelik bölümden elde edilen veriler ise öğrencilerin neredeyse tamamının blogda paylaşılan etkinliklerin tümüne düzenli katıldığını göstermiştir (bk. Tablo 4).

Tablo 4. Blog Kullanımına Yönelik Davranışlar

	Hiç	Ara sıra	Sık sık	Her zaman
1. Yazılı metinleri okudum, diğer içeriklerle ilgilenmedim.	70,8	4,2	12,5	12,5
2. Metinlerle ilgili soruları yanıtladım.	4,2	4,2	0,0	91,7
3. Konu anlatımlarını takip ettim.	0,0	0,0	16,7	83,3
4. Sesli öyküleri okudum.	4,2	16,7	12,5	66,7
5. Diğer arkadaşlarımın yorumlarını okudum.	0,0	4,2	45,8	50,0
6. Diğer arkadaşlarıma yorumlar yazdım.	12,5	25,0	54,2	8,3

7. Konuyla ilgili önerilen diğer siteleri ziyaret ettim.	8,3	8,3	37,3	45,8
8. Blog sitesini düzenli olarak ziyaret ettim.	0,0	0,0	37,5	62,5
9. Sınıf bloğu dışında diğer Türkçe blog sitelerini de ziyaret ettim.	8,3	25,0	50,0	16,7

Tablo 4’te görüldüğü gibi, öğrencilerin blog uygulama sürecine çoğunlukla akıllı telefonlarını kullanarak (%75,9) okuldan (%67,5) veya okul ve ev dışındaki farklı mekânlardan (%33,3) katıldığı ve en çok beğendikleri haberlerin ise bilim ve teknoloji (%36,2) ile tarih, kültür ve sanat haberleri (%27,7) olduğu anlaşılmıştır.

Çalışmada yanıt aranan araştırma sorularından bir diğeri, öğrencilerin bir ders dışı öğrenme ortamı olarak tasarlanmış bloglara yönelik tutumları ile okuma başarıları arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bu amaçla, okuma becerisi ön test/son testlerinden ve blog tutum ölçeklerinden alınan puanların korelasyon katsayıları hesaplanarak karşılaştırılmıştır. Testlerden ve ölçeklerden elde edilen veriler normal dağıldığı için “Pearson Korelasyon Testi” kullanılarak yapılan analiz sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Okuma Becerisi Testi-Blog Tutum Ölçeği Korelasyon Testi Sonuçları

		\bar{X}	Ss	Ön Test	BTÖ 1	Son Test	BTÖ 2
Okuma Becerisi Ön Test	Pearson			1	0,430*	0,449*	0,331
	Korelasyon	46,	14,5		0,018	0,014	0,057
	p (tek yönlü) N	83	65	24	24	24	24
Blog Tutum Ölçeği 1	Pearson			0,430*	1	-0,242	-0,048
	Korelasyon	2,3	0,38	0,018		0,128	0,412
	p (tek yönlü) N	5	6	24	24	24	24
Okuma Becerisi Son Test	Pearson			0,449*	-0,242	1	0,353*
	Korelasyon	79,	12,3	0,014	0,128		0,045
	p (tek yönlü) N	67	10	24	24	24	24
Blog Tutum Ölçeği 2	Pearson			0,331	-0,048	0,353*	1
	Korelasyon	3,5	0,21	0,057	0,412	0,045	
	p (tek yönlü) N	8	2	24	24	24	24

Tablo 5 değerlendirildiğinde, okuma becerisi ön testi ile çalışma öncesi uygulanan blog tutum ölçeği arasında orta düzeyde pozitif ($r = 0,430$) ve anlamlı ($p < 0,05$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, okuma becerisi son testi ile çalışma sonunda uygulanan blog tutum ölçeği arasında da orta düzeyde pozitif

($r = 0,353$) ve anlamlı ($p < 0,05$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, öğrencilerin bloglara yönelik tutumlarının okuma başarıları üzerinde etkili olduğu, diğer bir ifadeyle öğrencilerin bloglara yönelik olumlu tutumları arttıkça, okuma becerisi testinden aldıkları başarı puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılabilir. Üstelik, çalışma öncesi elde edilen verilerin korelasyon katsayıları ile çalışma sonunda elde edilen verilerin korelasyon katsayıları arasındaki tutarlılık, blog uygulamasının öğrencilerin bloglara yönelik tutumları ile okuma başarıları arasındaki orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkiyi sürdürebilir nitelikte olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, bir ders dışı öğrenme ortamı olarak tasarlanan blogların okuma becerisine etkisi araştırılmıştır. Hedef grup, yükseköğrenim görme amacıyla ülkemizde bulunan ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerden oluşmaktadır. Bu çalışma için, öncelikle B2 düzeyindeki öğrencilerden okumayla ilgili istek, gereksinim ve medya kullanım alışkanlıkları yönünde görüş alınmıştır. Uzman görüşlerinin de dikkate alınmasıyla güncel, ilgi çekici ve etkililiği denenmiş bir blog tasarlanmıştır.

Tasarım tabanlı araştırma yönteminin ilkelerinin esas alındığı blog tabanlı öğretim malzemeleri, her uygulamanın ardından öğrencilerden alınan geri bildirimlerle gözden geçirilmiştir. Uygulama sürecinde haftalık blog etkinliklerinin ardından tasarım geliştirme anketi yoluyla geri bildirimler elde edilmiştir. Öğrencilerin medya kullanım alışkanlıkları ile ilgili ulaşılan sonuçlar, blog tasarımı ve uygulama sürecinde etkili olmuştur. Tasarımda kullanılan haber metinlerinin çok uzun olmamasına ve metinlerin paylaşımı için akşamüzeri saatlerin tercih edilmesine karar verilmiştir. Öğrencilerin çoğunun akıllı telefon kullandığı bilgisi, yapılan her paylaşım için öğrencilere akıllı telefonlar üzerinden e-posta ve mesaj bildirimleri gönderilmesi olarak tasarıma yansıtılmıştır. Bu durum, zaman ve mekân sınırı olmaksızın bloğu takip edebilmeyi teşvik etmiştir. Haber metinlerine fotoğraf, resim ve video bağlantı adresleri eklenerek görsel-işitsel algının da harekete geçirilmesinin sağlanması da yine öğrencilerden alınan araştırma sonuçlarına bağlıdır. Blog sayfalarının içeriği, uygunluğu ve görünümü ile ilgili geri bildirimlerin değerlendirilerek bir sonraki blog etkinliğinin tasarımına yansıtılmasına özen gösterilmiştir.

Öğrencilerin başarılı olabilmeleri, onlara sunulan öğretim malzemelerinin ilgi, istek ve gereksinimlerine yönelik olarak tasarlanmış olmalarına da bağlıdır. Günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında hedef gruba uygun teknoloji destekli malzemelere gereksinim duyulmaktadır ve okutman, uzman ve öğrenci görüşleri alınarak bu yönde çalışmalar yapılmalıdır.

Öğrenci ilgi ve gereksinimlerine göre içeriği belirlenmiş blogların öğrencilerin okuma becerisini kazanma ve geliştirmede etkisinin araştırıldığı bu çalışmada,

öğrencilere uygulanan ön test ve son test puanlarından elde edilen nicel verilerin analizi, altı haftalık uygulama sonunda öğrencilerin okuma becerisi düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğunu göstermiştir. Bu durum, blogların öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede olumlu etkiye sahip olduğu anlamına gelmektedir. Bu bağlamda elde edilen bir başka önemli sonuç, öğrencilerin okuma hızlarında ciddi bir artış olmasıdır.

Blog tutum ölçekleriyle öğrencilerin blog kullanımına yönelik tutumları da tespit edilmiş ve bloglara yönelik tutumları ile başarıları arasında nasıl bir ilişki bulunduğu nicel verilerle ortaya konulmuştur. Uygulama sonunda öğrencilerin bloglara yönelik tutumlarında olumlu yönde anlamlı bir değişim olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu değişim, altı haftalık uygulama sonunda öğrencilerin blog kullanımına yönelik kaygı düzeylerinde azalma, istek ve özyeterlik algılarında ise fark edilir bir artış olarak gözlemlenmiştir. Bloglara yönelik olumlu tutum geliştirmenin okuma başarısını artıran bir etken olduğunun tespiti, blog uygulamasının öğrencilerin tutumlarını, buna bağlı olarak da başarılarını artırmada güvenilir ve tutarlı bir sistem olduğunu göstermektedir.

Bloğun tasarımıyla ilgili öğrencilerden alınan nicel ve nitel veriler, onların daha çok neleri tercih ettikleri ve ne kadar süre ile blog sayfalarını kullandıklarını da göstermektedir. Örneğin yazılı haber metinlerini kullanan öğrenciler haberin beraberinde video bağlantıları ve haberle ilgili diğer siteleri de ziyaret etmişlerdir. Hatta metinlerle ilgili yöneltilen soruları da yanıtlamışlardır. En fazla bilim, teknoloji, tarih, kültür ve sanat haberlerini takip ettikleri belirlenen öğrencilerin bilim ve teknolojiyle ilgilendikleri, yaşadıkları ülkenin kültür ve sanatını merak ettikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin özellikle beğenerek izledikleri, dinledikleri ve okuduklarının tespit edilmesi ve bunların öğretim malzemelerine yansıtılması onların ilgiyle Türkçe öğrenmelerini sağlayacak ve başarılarını artıracaktır.

Her hafta farklı bir okuma stratejisinin öğretimini amaçlayan konu anlatımları ve sesli öykülerin de öğrencilerin en fazla ilgisini çeken etkinlikler olduğu görülmüştür. Bloğa her hafta eklenen tartışma etkinliklerinin öğrenciler arasında sınıf dışı etkileşimi teşvik ettiği de tespit edilmiştir. Uygulama süresince bloğu düzenli takip eden öğrencilerin blogda önerilen başka siteleri ve Türkçe öğretim sitelerini de ziyaret ettikleri ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Öğrencilerin blog uygulamasına genellikle yerleşke sınırları içinden ve akıllı telefonla katıldıkları anlaşılmıştır. Bu durum da öğrencilerin mobil hatlarına tanımlı Genel Ağ kotalarının sınırlı olması nedeniyle yerleşke içindeki Genel Ağ olanaklarını değerlendirmeye çalıştıklarını göstermektedir. Üniversitelerin TÖMER'leri bu yöndeki gereksinimleri belirleyerek öğrencilerine Genel Ağ kullanımıyla ilgili olarak farklı olanaklar sunup sunamayacağını da araştırmalıdır.

Bu çalışma, günümüzde geleneksel öğretim yöntemleri veya sadece sınıf içinde yapılacak etkinliklerle yeterli düzeyde yabancı dil öğretilmeyeceğini göstermektedir. “Dijital yerliler” olarak adlandırılan günümüz öğrencilerinin teknoloji ile ilişkileri artık yadsınamayacak kadar ön plandadır. Bu sebeple, bugünün öğrencilerinin ilgi, istek ve gereksinimleri dikkate alınarak öğretim malzemeleri geliştirilmeli, sınıf içi ve sınıf dışı iletişim ve etkileşimi destekleyecek çalışmalar yapılmalıdır. Bu bağlamda teknolojinin eğitim dünyasına yansıyan yeniliklerinden yararlanılmalıdır. Kullanımı kolay ve eğlenceli olan bloglar öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutum ve davranışlarını olumlu etkileyecektir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisinin araştırıldığı bu çalışma, bulguları ve sınırlılıkları göz önüne alındığında, bu alanda daha fazla çalışma yapılmasının gerektiğini göstermektedir. İlk olarak, altı haftalık uygulama süresi ile sınırlandırılan bu çalışma, daha uzun süre ile diğer beceri düzeylerini de kapsayacak şekilde içeriği geliştirilerek tekrar uygulanabilir. Böylece, blogların okuma becerisine etkisi farklı beceri düzeylerinde araştırılarak her düzeye uygun bir blog tabanlı öğretim malzemesi ve uygulama yöntemleri geliştirilebilir.

Bu çalışma kapsamında, öğrencilerin blog uygulamasına katılımı etkinlikler bağlamında incelenmiş; ancak bloglara katılım sıklığı ile başarıları arasındaki ilişki araştırılmamıştır. İleride yapılacak böyle bir çalışma ile bloglara katılım sıklığı ve okuma başarısı arasında bir ilişki olup olmadığı da sorgulanabilir.

Bir ders dışı öğrenme ortamı olarak tasarlanan blogların okuma becerisine etkisini araştırmak üzere yürütülen bu çalışma, sınıf içi öğrenmeyi destekleyecek şekilde tasarlanarak benzer bir yöntemle yeniden uygulanabilir. Böyle bir çalışmayla, blogların sınıf içi veya sınıf dışında uygulandığında okuma becerisine etkileri karşılaştırılabilir ve öğrencilerin öz-öğrenme düzeyleri ile de mukayese edilebilir. Böylelikle, hangi ortamlarda blogların daha etkin kullanılabileceği belirlenebilir.

Kaynakça

- Al-Qallaf, C. L. and Al-Mutairi, A. S. R. (2016). Digital Literacy and Digital Content Supports Learning: The Impact of Blogs on Teaching English as a Foreign Language. *The Electronic Library*, 34(3), 522-547.
- Aytan, N. (2015). *Yaratıcı Okuma: Kuram ve Uygulama*. Ankara: Nobel.
- Baron, N. S. (2008). *Always on: Language in an Online and Mobile World*. Oxford: Oxford University Press.
- Bener, E. (2015). *The Use of Blog Activities to Promote Reflection in an ELT Practicum*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Cairney, T. H. (1990). *Teaching Reading Comprehension: Meaning Makers at Work*. Buckingham: Milton Keynes: Open University Press.

- Collins, A., Joseph, D. and Bielaczyc, K. (2004). Design Research: Theoretical and Methodological Issues. *Journal of the Learning Sciences*, 13(1), 15-42.
- Çakıroğlu, E. (2013). *Özel Eğitim-Öğretim Kurumlarında Ders Aracı Olarak Blog Kullanımının Öğrencinin Motivasyonuna Etkisi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Çiftçi, H. (2009). *The Effect of Blog Peer Feedback on Turkish EFL Students' Writing Performance and Their Perceptions*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çiğdem, H. (2012). *Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Blog Aracılığı ile Tuttukları Günlüklerin Yansıtıcı Düşünme Düzeylerine Etkisi*. Basılmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Day, R. R. (1993). *New Ways in Teaching Reading*. Illinois: Pantagraph Printing.
- DeLallo, M. (2011). *The Effects of Classroom Blogging on Reading Comprehension and Interpersonal Contacts Among Fifth Grade Students*. Yüksek Lisans Tezi, State University of New York, Fredonia. 29 Ekim 2016 tarihinde https://dspace.sunyconnect.suny.edu/bitstream/handle/1951/57449/Melania_DeLallo_Masters_Project_May2011.pdf?sequence=3 adresinden erişildi.
- Demirel, T. (2010). *Blogların Öğretim Amaçlı Kullanımı Üzerine Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psikososyal Bir Araştırma*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Duffy, G. G. and Roehler, L. R. (1989). *Improving Classroom Reading Instruction: A Decision-Making Approach*. New York: Random House.
- Genç, A. (1995). Yabancı Dilde Okuma Alışkanlığı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(11), 71-74.
- Genç, A. (2001). Die Entwicklung der Lesekompetenz im Daf Unterricht. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 80 - 91.
- Grabe, W. and Stoller, F. L. (2001). Reading for Academic Purposes: Guidelines for the ESL/EFL Teacher. *Teaching English as a Second or Foreign Language*, (M. Celce-Murcia, Ed.) içinde (ss. 187-203). Boston, MA: Heinle-Heinle.
- Guthrie, J. T. and Wigfield, A. (2000). Engagement and Motivation in Reading. *Handbook of Reading Research 3*, (M. L. Kamil, P. B. Mosenthal, P. D. Pearson,-R. Barr, Ed.) içinde (ss. 403-422). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Güneş, F. (2016). Kâğıttan Ekranaya Okuma Alanındaki Gelişmeler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-18.
- Güttler, F. (2011). The Use of Blogs in EFL Teaching. *BELT Journal*, 2(1), 59-68.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- Hsu, C.-L. and Lin, J. C.-C. (2008). Acceptance of Blog Usage: The Roles of Technology Acceptance, Social Influence and Knowledge Sharing Motivation. *Information & Management*, 45(1), 65-74.

- Kazancı, R. (2012). *The Use of Blogs and the Internet to Enhance the Writing Skills of EFL Learners*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kocaoğlu, A. (2015). *Beyin Temelli Öğrenmeye Dayalı Ağ Günlüğü Sitesinin Öğretim Sürecindeki Etkilerinin İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Koçoğlu, Z. (2009). Weblog Use in EFL Writing Class. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(1), 311-327.
- Korkmazgil, S. (2009). *How does Blogging Enhance Pre-Service English Language Teachers' Reflectivity in Practicum?*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Lipson, M. Y. and Wixson, K. K. (1992). *Assessment and Instruction of Reading Disability: An Interactive Approach*. New York: Harper Collins.
- McDonough, J. and Shaw, C. (1993). *Materials and Methods in ELT: A Teacher's Guide*. Oxford: Blackwell.
- Nicolaou, A. and Constantinou, E. K. (2014). Blogging Revisited: The Use of Blogs in ESAP Courses. *International Conference on Learning and Collaboration Technologies* in (pp. 95-106). Cham: Springer International Publishing. 3 Ocak 2017 tarihinde https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-07482-5_10 adresinden erişildi.
- Noytim, U. (2010). Weblogs Enhancing EFL Students' English Language Learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1127-1132.
- Özdemir, E. (1991). *Okuma ve Metin İnceleme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Özdemir, E. (2015). *The Effect of the Use of Blogs on Motivation in EFL Writing*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Rasinski, T. and Padak, N. (2000). *Effective Reading Strategies: Teaching Children Who Find Reading Difficult*. Upper Saddle River, New Jersey: Merrill.
- Richardson, W. (2010). *Blogs, Wikis, Podcasts and Other Powerful Web Tools for Classrooms*. Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Sallabaş, M. E. (2008). Relationship between 8th Grade Secondary School Students' Reading Attitudes and Reading Comprehension Skills. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 9(16), 141-155.
- Sandoval, W. A. and Bell, P. (2004). Design-Based Research Methods for Studying Learning in Context: Introduction. *Educational Psychologist*, 39(4), 199-201.
- Shahsavar, Z., Tan, B. H. and Aryadoust, S. V. (2010). Investigating the Factor Structure of the Blog Attitude Scale. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 11(4), 12-24.
- Sharma, P. and Barrett, B. (2007). *Blended Learning: Using Technology in and beyond the Language Classroom*. Oxford: Macmillan.
- Solomon, G. and Schrum, L. (2010). *Web 2.0: How to for Educators*. Eugene, Oregon: International Society for Technology in Education.

- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tunde-Awe, B. M. (2014). Relationship between Reading Attitudes and Reading Comprehension Performance of Secondary School Students in Kwara State, Nigeria. *Review of Arts and Humanities*, 3(2), 203-215.
- Türker, S. (2010). *The Effectiveness of Audio Books on the Reading Comprehension of Selected Texts by University EFL Students at Different Proficiency Levels*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Uysal, A. (2012). *Perceptions of a Blog-Based English Structure Course by Students in Pre-Service Teacher Education*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Wallace, C. (1996). Reading. *Language Teaching: A Scheme for Teacher Education*, (H. G. W. C N Candlin, Ed.) içinde (ss. 21-27). Oxford: Oxford University Press.
- Wallace, C. (2012). Principles and Practices for Teaching English as an International Language: Teaching Critical Reading. *Principles and Practices for Teaching English as an International Language*, (L. Alsagof, S. L. McKay, G. Hu-W. A. Renandya, Eds.) içinde (ss. 261-281). New York: Routledge.
- Wang, F. ve Hannafin, M. J. (2005). Design-Based Research and Technology-Enhanced Learning Environments. *Educational Technology Research and Development*, 53(4), 5-23.
- Ward, J. M. (2004). Blog Assisted Language Learning (BALL): Push Button Publishing for the Pupils. *TEFL Web Journal*, 3(1), 1-16. 23 Ekim 2016 tarihinde http://www.esp-world.info/Articles_26/push%20button%20publishing%20ward%202004.pdf adresinden erişildi.
- Yavuz, A. and Tok, M. (2014). The Effects of Blogs on Writing Skills in Teaching Turkish as a Second Language. *European Journal of Educational Technology*, 2(1), 30-50.
- Yıldırım, A., Doğanay, A. and Türkoğlu, A. (2000). *Okulda Başarı için Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, O. (2014). *İnternet Gazeteciliği ve Blog Yazarlığı*. Ankara: Sinemis.

